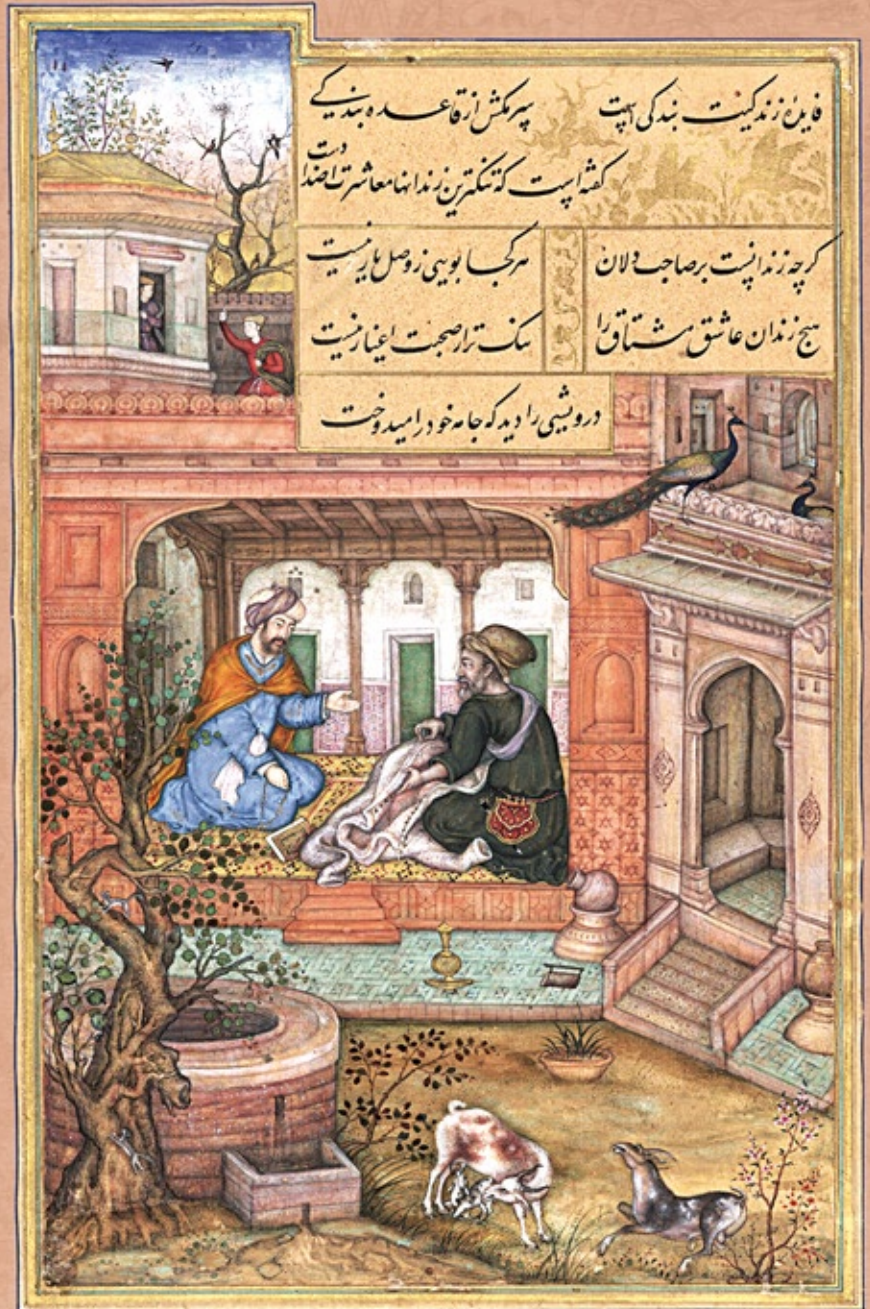

گزارش میراث

فصلنامه اطلاع‌رسانی در حوزه نقد و تصحیح متون، نسخه‌شناسی و ایران‌شناسی

دوره سوم، سال پنجم، شماره سوم و چهارم، پاییز - زمستان ۱۳۹۹ [انتشار: بهار ۱۴۰۱]

سرخس: چرا از ترجمه غافلیم؟ ● رساله‌ای درباره سرگذشت و آثار ارسطو / مواند راند، ترجمه حسین مصومى مصداق ● یک داستان عاشقانه دور از انتظار: ارزیابی مجدد انتساب خسرونامه / لستین اومل، ترجمه شکوه سیدی ● ابواسحاق کازرونی و دوروش‌های اسحاقی در آناتولی / فواد کوروش، ترجمه به آگاشی، پ. ویک، ترجمه از آگاشی به زکریا جمال کوروش، ترجمه به فارسی محبت لغوی ● نسخه‌های نویافته از هزار حکایت صوفیان / سید عالم‌پور ● دوستی شاه خرمسه / سید احمدرضا قائم‌مقام ● بیاض صائب / سید جعفر حسین اشکوری ● استنراقاتی بر مقدمه چاپ عکسی تاریخ سیستان / حمیدرضا بابکی سلماسی ● آگاهی‌هایی دیگر از شاعر «ز گهواره تا گور دانش بجوی» و خاندان او / حمیدرضا لهنیز سیدی ● بررسی اشعار دو شمس حاجی در مجموعه لطایف و سفینه نظایف / محسن شریف صبی ● مکویات قدیم یا مکویات صمدی؟ ادراک بر نام یک اثر / مستصاف غامدی ● بررسی یک احتمال: جای خالی عنوان «عروش الدین» در لباب الایجاب / سارا سلیمان کشکولی ● بررسی ابیاتی از تفریحی سیستان بر اساس جنگ یحیی توفیق / مجله‌پور نامور ● زیر ردای مستشرقین: مسیر اکتشاف نسخه‌های سفرنامه ابن بطوطه / رحمان بهبودی ● اهمیت فهرست نسخه‌های خطی فارسی کتابخانه کنگره (آمریکا) از دیدگاه شبه‌فازره / عارف نوشاهی ● نکاتی درباره تصحیح تازه فرامرزانیه کوچک و سراینده و زمان نظم آن / سجاد آبنلو ● ترجمه یا مرجمه؟ (نویسه‌هایی درباره پژوهشی در طبع «الجنون» یوسف الهادی، ترجمه سلمان ساکت ● ملاحظاتی متن تصحیح‌شده عجایب الدنیا / سید رضا موسوی هفتاد / رحمان رسول مهربانی ● ریشه‌شناسی چه می‌کنند؟ (۱۲) / یک لقب و منصب پادسی در اسناد آرامی باستان / والتر برونونو هینک، ترجمه سید احمدرضا قائم‌مقام ● ایران در متون و منابع عثمانی (۲۳) / آثار احمد جودت‌پاشا / نصرالله صالحی ● توضیحی درباره «سین زایی» و «شین زایی» / علی‌شرف صافقی ● چند - مسوول‌رستری‌پور

فین زندگیت بندگی بهت
 پرکش از قاعده بندگی
 کشف است که تنگترین زندانها معاشره است
 کرچه زندانیت بر صاحب دلان
 هیچ زندان عاشق مشتاق را
 هر کجا بویی ز وصل یاریست
 سنگ ترا صجبت ایغار نیست
 درویشی را دید که جامه خود را امید خوست

فهرست

سرخن

چرا از ترجمه غافلیم؟ ۴-۳

جستار

رساله‌های درباره سرگذشت و آثار ارسطو / مروان راشد؛ ترجمه: حسین معصومی همدانی ۸-۵

یک داستان عاشقانه دور از انتظار؛ ارزیابی مجدد انتساب خسرونامه / آستین اوملی؛ ترجمه: شکوفه میبیدی ۳۳-۹

ابواسحاق کازرونی و درویش‌های اسحاقی در آناتولی / فواد کوپرولی؛ ترجمه به آلمانی: پ. ویتیک؛ ترجمه از آلمانی به ترکی:

جمال کوپرولی؛ ترجمه به فارسی: حبیب فخری ۴۰-۳۴

نسخه‌های نویافته از هزار حکایت صوفیان / حامد خانی‌پور ۵۰-۴۱

دوستی خاله خرسه / سید احمد رضا قائم‌مقامی ۵۵-۵۱

بیاض صائب / سید جعفر حسینی اشکوری ۵۹-۵۶

استدراکاتی بر مقدمه چاپ عکسی تاریخ سیستان / حمیدرضا (بابک) سلمانی ۶۶-۶۰

آگاهی‌هایی دیگر از شاعر «ز گهواره تا گور دانش بجوی» و خاندان او / حمیدرضا فهندژ سعدی ۷۲-۶۷

بررسی اشعار دو شمس حاجی در مجموعه لطایف و سفینه طرایف / محسن شریفی صحنی ۷۵-۷۳

مکتوبات قدیم یا مکتوبات صلی؛ (درنگی بر نام یک اثر) / محمّدصادق خانی ۷۸-۷۶

بررسی یک احتمال: جای خالی عنوان «عروش الدین» در لباب الالباب / سارا سلیمانی کشکولی ۸۰-۷۹

بررسی ابیاتی از فرخی سیستانی بر اساس جنگ یحیی توفیق / کیامهر نامور ۸۷-۸۱

زیرردای مستشرقین: مسیر اکتشاف نسخه‌های سفرنامه ابن بطوطه / ریحانه بهبودی ۹۵-۸۸

نقد و بررسی

اهمیت فهرست نسخه‌های خطی فارسی کتابخانه کنگره (آمریکا) از دیدگاه شبه‌فازره / عارف نوشاهی ... ۹۸-۹۶

نکاتی درباره تصحیح تازه فرامرنامه کوچک و سراینده و زمان نظم آن / سجاد آیدنلو ۱۱۳-۹۹

ترجمه یا مرجمه؟ (توضیحاتی درباره پژوهشی در طبائع الحیوان) / یوسف الهادی؛ ترجمه: سلمان ساکت ۱۲۳-۱۱۴

ملاحظاتی در متن تصحیح‌شده عجایب الدنیا / سید رضا موسوی هفتاثر؛ رادمان رسولی مهربانی ۱۴۵-۱۲۴

پژوهش‌های دبایستی

ریشه‌شناسی چه می‌کند؟ (۱۲) (یک لقب و منصب پارسی در اسناد آرامی باستان) / والتر برونو هنینگ؛ ترجمه: سید احمد رضا

قائم‌مقامی ۱۵۱-۱۴۶

ایران «متون و منابع عثمانی» (۳)

آثار احمد جودت پاشا / نصرالله صالحی ۱۵۴-۱۵۲

دبارة نوسازی پیرسین

توضیحی درباره «سین زایی» و «شین زایی» / علی‌اشرف صادقی ۱۵۶-۱۵۵

چند - چند / مسعود راستی‌پور ۱۵۹-۱۵۷

بررسی یک احتمال: جای خالی عنوان «عروش الدین» در لباب الالباب

سارا سلیمانی کشکولی

دانش‌آموخته دکتری زبان و ادبیات فارسی
sarasoleymanikashkooli@gmail.com

بلیانی، ۱۳۸۹: ۵/۲۶۰۵

با این‌که در لباب الالباب چاپ براون به نام «عین‌الملک» (ممدوح) اشاره نشده (احتمالاً افتاده‌است)، نام او به‌صراحت در نسخه لباب الالباب (M70T لکهنو) آمده‌است: «این قصیده گفته است در سؤال و جواب در مدح آن خورشید آسمان مملکت ملک‌الوزرا عین‌الملک». به نظر می‌رسد بعد از واژه آسمان، بقیه جمله با خط دیگری نوشته شده‌است. البته در ابتدای معرفی شاعر در لباب الالباب چاپ براون نیز واژه «عین» چند بار تکرار شده، که احتمالاً بی‌سبب نیست و شاید اشاره‌ای به «عین‌الملک» باشد: «عین که عین بصیر اقبال... (افتادگی)» (عوفی، ۱۳۳۵: ۵۵۱).

قراینی در تأیید نام عروش‌الدین

اگر مدخل «عروش‌الدین» در عرفات (بلیانی، ۱۳۸۹: ۲۶۰۵) و جنگ ۵۳ (ص ۳۳۵) و تذکره خیر البیان (بهاری سیستانی، ۱۳۹۷: ۱/۵۱۷) را در نظر بگیریم و به سجعی که عوفی در معرفی شاعر به کار برده دقت کنیم («... در حضرت سلطان جلال‌الدین، لقب او به غروش و افاضل آن حضرت را داغ و دروش محنت او بر ران و گوش...») (نک. عوفی، ۱۳۳۵: ۵۵۲)، می‌توانیم «غروش» را تصحیف «عروش» بدانیم، چنان‌که در نسخه لباب (M70T لکهنو) نیز همان «عروش» ضبط شده، و نتیجه بگیریم که «عروش‌الدین» سپهداری از معاصران عوفی بوده که در زمان سلطان جلال‌الدین خوارزمشاه (۵۹۶-۶۲۸ ق) می‌زیسته و با آن‌که او را مادحان بسیار مدح گفته‌اند، او به مدح عین‌الملک، وزیر سلطان جلال‌الدین، مباحث کرده‌است:

گفتم نه شاعرم که سپهدار بوده‌ام
گفتا که با سری چه به از فضل بر سری؟
گفتم که عین ملک جهان فخر دین حق
گفتا که آن حسین ابوبکر اشعری

(عوفی، ۱۳۳۵: ۵۵۲)

خلط شاعر با «فرید کاتب»، «فرید ایزدیار کافی» و
«فریدالدین اصفهانی»

سعید نفیسی (۱۳۳۵: ۷۶۰) در تعلیقات لباب الالباب، به

افتادگی‌ها و لغزش‌هایی در لباب الالباب مصحح ادوارد براون وجود دارد که پژوهشگران به آن پرداخته‌اند. سلسله‌یادداشت‌های وحید دستگردی در نشریه ارمان با عنوان‌های «تصحیح لباب الالباب» و «تصحیح لب الالباب»، «اندک یافته‌هایی از لباب الالباب عوفی» (ناجی نصرآبادی، ۱۳۸۹: ۳۸۴-۳۹۰) و «تصحیح چند لغزش در چاپ‌های لباب الالباب» (صفری آق‌قلعه، ۱۳۹۰: ۸۶۰-۸۷۲)، نوشته‌هایی هستند که در آن‌ها به این موضوع پرداخته شده‌است.

در این یادداشت، یکی از افتادگی‌های این تصحیح، برای یافتن نام سراینده‌ای، بررسی شده‌است. نام اولین گوینده باب دوازدهم در این چاپ مشخص نیست. «الصدر الاجل...»، عنوانی است که برای او در لباب الالباب آمده‌است. عوفی او را از شاعران حضرت سلطان جلال‌الدین معرفی می‌کند و سی‌وسه بیت از او نقل می‌کند که قصیده‌ای به‌شیوه مناظره است (عوفی، ۱۳۳۵: ۵۵۲). ابیاتی از این قصیده در جنگ ۵۳ کتابخانه دانشکده ادبیات دانشگاه تهران، تذکره خیر البیان و عرفات العاشقین با عنوان «عروش‌الدین» آمده‌است (جنگ ۵۳: ص ۳۳۵؛ بهاری سیستانی، ۱۳۹۷: ۱/۵۱۷؛ اوحدی بلیانی، ۱۳۸۹: ۵/۲۶۰۵).

در عرفات، بدون ذکر منبع، آمده‌است:

در نسخه‌ای این چند بیت را به اسم وی یافته‌ام، اما به‌حقیقت حالات و اسم و رسم او را کماهی درنیافته‌ام، جز آنکه مداح عین‌الملک - ممدوح عوفی - است. (اوحدی

مشتبه شدن شاعر این قصیده با فرید کاتب و فرید کافی در بعضی تذکرها و نسخه‌ها اشاره کرده^۱ و دریافته که علت این اشتباه بیتی است که در مصرع دوم آن نام فرید کافی آمده است:

گفتم ز شاعران که چنین نظم کرده بود؟
گفتا فرید کافی در عهد انوری

(عوفی، ۱۳۳۵: ۵۵۳)

نفیسی به درستی دریافته که قصیده از فرید کافی نیست، اما در ادامه حدس می‌زند قصیده ممکن است از فریدالدین احوال اسفراینی باشد که در دیوان او نیز هست (نک. نفیسی، ۱۳۳۵: ۷۶۲-۷۶۳). این احتمال بعید به نظر می‌رسد. مصحح دیوان فرید اصفهانی نیز در آن شک کرده و با این‌که قصیده در نسخه‌هایی که در اختیار داشته نبوده است، آن را جزو قصاید منتسب به فرید اصفهانی در دیوان آورده است (فرید اصفهانی، ۱۳۸۱: ۲۵۷). طبق یافته‌های این مقاله می‌توان گفت آن قصیده نه از فرید اصفهانی، بلکه از «عروش الدین» است.

منابع

چاپی

- اصفهانی (اسفراینی)، فرید (۱۳۸۱). دیوان فرید اصفهانی (اسفراینی). به اهتمام و تصحیح محسن کیانی. تهران: انجمن آثار و مفاخر فرهنگی.
- اوحدی بلیانی، تقی‌الدین محمد حسینی دقاقی بلیانی اصفهانی (۱۳۸۹). عرفات العاشقین و عرصات العارفين. تصحیح ذبیح‌الله صاحب‌کاری، آمنه فخر احمد، با نظارت علمی محمد قهرمان. تهران: میراث مکتوب با همکاری کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی.
- بهاری سیستانی، ملک شاه حسین بن غیاث‌الدین (۱۳۹۷). تذکره خیر البیان. تصحیح عبدالعلی اویسی کهخا. زاهدان: انتشارات دانشگاه سیستان و بلوچستان.
- جاجرمی، محمد بن بدر (۱۳۵۰). مونس الاحرار (جلد

۱. در مونس الاحرار قصیده با نام فریدالدین کاتب آمده است و مصحح در پانویس قید کرده در تذکره الشعرا کتابخانه ملک (نسخه «ت») این قصیده به نام «فرید کافی» ضبط شده است (طیبی، ۱۳۵۰: ۴۳۲/۲-۴۳۴). در تذکره الشعرا سه بیت در این سیاق با نام «فرید کاتب» (شاعر معاصر انوری) آمده است (دولتشاه سمرقندی، ۱۳۸۲: ۱۰۷).

دوم). با مقدمه محمد قزوینی. به اهتمام میرصالح طیبی. تهران: انجمن آثار ملی.

- سمرقندی، دولت‌شاه (۱۳۸۲). تذکره الشعرا. به اهتمام و تصحیح ادوارد براون. تهران: اساطیر.

- صفری آق‌قلعه، علی (۱۳۹۱). «تصحیح چند لغزش در چاپ‌های لباب‌الالباب». در: مزدک‌نامه (۵) (یادبود پنجمین سال درگذشت مهندس مزدک کیانفر). به کوشش پروین استخری، جمشید کیانفر. تهران: پروین استخری (گردآورنده).

- طیبی، میرصالح (۱۳۵۰) ← جاجرمی، ۱۳۵۰ (پانویس). عوفی، محمد (۱۳۳۵). لباب‌الالباب. از روی چاپ اروپا به تصحیح ادوارد براون و محمد قزوینی. با تصحیحات جدید و حواشی و تعلیقات کامل به کوشش سعید نفیسی. تهران: به سرمایه کتابخانه ابن‌سینا- کتابخانه حاج علی علمی، چاپ اتحاد.

- ناجی نصرآبادی، محسن (۱۳۸۹). «اندک یافته‌هایی از لباب‌الالباب عوفی». در: مزدک‌نامه ۳ (یادبود سومین سال درگذشت مهندس مزدک کیانفر). به کوشش پروین استخری، جمشید کیانفر. تهران: پروین استخری (گردآورنده).

- نفیسی، سعید (۱۳۳۵) ← عوفی، ۱۳۳۵ (تعلیقات)

نسخ خطی

- جنگ ۵۳ دانشکده ادبیات دانشگاه تهران. کتابت احتمالاً قرن دوازدهم. بدون کاتب.
- لباب‌الالباب. نسخه M70T، لکهنو.

Table of Contents

Editorial

Why Do We Neglect the Importance of Translation?	3-4
--	-----

Articles

A Treatise on Aristotle's Biography and Works / Marvan RASHED ; Translated by Hoseyn MASOUMI HAMEDANI	5-8
An Unexpected Romance: Reevaluating the Authorship of the <i>Khosrow-nāma</i> / Austin O'MALLEY ; Translated by Shokoofe MAYBODI	9-33
Abū-Īshāq-i Kāzīrūnī and Īshāqī Dervishes in Anatolia / Fuat KÖPRÜLÜ ; Translated to German by Paul WITTEK ; Translated to Turkish by Jemal KÖPRÜLÜ ; Translated to Persian by Hojat FAKHRI	34-40
A Newly-Found Manuscript of <i>Hizār Hikāyat-i Şūfiyān</i> (A Thousand Narratives of the Sufis) / Hamed KHATAMIPOUR	41-50
The Friendship of Aunt Bear (Doing Someone an Unintended Disservice) / Seyyed AhmadReza QAEMMAQAMI	51-55
<i>Bayāz-i Şā'ib</i> (An Anthology of Persian Poems Compiled by Şā'ib) / Seyyed Jafar HOSEYNI ESHKEVARI	56-59
Some Remarks on the Introduction of the Facsimile Edition of <i>Tārīx-i Sīstān</i> / HamidReza (Babak) SALMANI	60-66
New Information About the Poet of "Seek Knowledge from the Cradle to the Grave" (<i>Zi Gahwāra tā Gūr Dānish Bijūy</i>) and His Family / HamidReza FAHNDEJ SADI	67-72
Investigating the Poems of Two Different Shams-i Hājīs in <i>Majmu'ī-yi Laṭāyif wa Safīnī-yi Zārāyif</i> (A Handbook on Rhetoric and an Anthology of Persian Poems) / Mohsen SHARIFI SAHI	73-75
<i>Maktūbāt-i Qadīm</i> or <i>Maktūbāt-i Şadī</i> ? (Early Letters, or Centesimal Letters?) / MohamadSadegh KHATAMI	76-78
Investigating a Possibility: The Absence of the Title "Urūsh al-Dīn" in <i>Lubāb al-Albāb</i> / Sara SOLEYMANI KASHKOULI	79-80
Investigating a Number of Farrukhī-yi Sīstānī's Couplets through Yahyā Tawfiq's Anthology of Persian Poems / Kiamehr NAMVAR	81-87
Under the Auspices of Orientalists: Exploratory Roads to the Manuscripts of Ibn-i Baṭṭūṭa's Travelogue / Reyhaneh BEHBOUDI	88-95

Reviews and Critiques

The Importance of <i>The Library of Congress Catalogue of Persian Manuscripts</i> to Indian Sub-Continental Studies / Arif NAUSHAHI	96-98
A Few Notes on the New Edition of <i>the Small Farāmarznāma</i> , Its Composer and Date of Composition / Sajjad AYDENLOO	99-113
Translation or Distortion? (A Few Comments on <i>A Study Of Tabā'ī al-Ḥayawān</i>) / Yousuf AL-HADI ; Translated by Salman SAKET	114-123
Some Considerations on the Edited Text of <i>'Ajāyib al-Dunyā</i> (Wonders of the World) / Seyyed Reza MOUSAVI HAFTADOR ; Radman RASOULI MEHRABANI	124-145

Essays on Research

What Does an Etymologist Do? (12) / Walter BRUNO HENNING ; Translated by Seyyed AhmadReza QAEMMAQAMI	146-151
--	---------

Iran in Ottoman Texts and Sources (22)

Works of Ahmed Cevdet Pasha / Nasrollah SALEHI	152-154
---	---------

On the Previous Articles

On <i>Shin-i Zayī</i> and <i>Sin-i Zayī</i> (the Farsi Phonemes /sh/ and /s/ Realised as /z/) / Ali Ashraf SADEGHI	155-156
<i>Chand - Chand-e</i> / Masoud RASTIPOUR	157-159

Gozaresh-e Miras

92 - 93

Quarterly Journal of Textual Criticism,
Codicology and Iranology

Third Series, vol. 5, no. 3 - 4, Autumn 2020 - Winter 2021
[Pub. Spring 2022]

Properietor:

The WRITTEN HERITAGE RESEARCH INSTITUTE

Managing Director & Editor-in-Chief:

Akbar Irani

General Editor:

Masoud Rastipour

Managing Editor:

Younes Taslimi-Pak

Cover:

Mahmood Khani

Print:

Miras

No. 1182, Enghelab Ave.,
Between Daneshgah St. & Abureyhan St.,
Tehran, Iran

Postal Code: 1315693519

Tel: 66490612, **Fax:** 66406258

Website: www.mirasmaktoob.ir

E-mail: gozaresh@mirasmaktoob.ir

Table of Contents

Editorial

Why Do We Neglect the Importance of Translation? 3-4

Articles

A Treatise on Aristotle's Biography and Works / Marvan RASHIED; Translated by Hoseyn MASOUMI HAMEDANI 5-8

An Unexpected Romance: Reevaluating the Authorship of the *Khosrow-nāma* / Austin O'MALLEY; Translated by Shokoofe MAYBODI 9-33

Abū-İshāq-i Kāzīrūnī and İshāqī Dervishes in Anatolia / Fuat KÖPRÜLÜ; Translated to German by Paul WITTEK; Translated to Turkish by Jemal KÖPRÜLÜ; Translated to Persian by Hojat FAKHRI 34-40

A Newly-Found Manuscript of *Hizār Hikāyat-i Şūfiyān* (A Thousand Narratives of the Sufis) / Hamed KHATAMIPOUR 41-50

The Friendship of Aunt Bear (Doing Someone an Unintended Disservice) / Seyyed AhmadReza QAEMMAQAMI 51-55

Bayāz-i Şā'ib (An Anthology of Persian Poems Compiled by Şā'ib) / Seyyed Jafar HOSEYNI ESHKEVARI 56-59

Some Remarks on the Introduction of the Facsimile Edition of *Tārīx-i Sīstān* / HamidReza (Babak) SALMANI 60-66

New Information About the Poet of "Seek Knowledge from the Cradle to the Grave" (*Zi Gahwāra tā Gūr Dānish Bijūy*) and His Family / HamidReza FAHNDEJ SADI 67-72

Investigating the Poems of Two Different Shams-i Hājis in *Majmu'ī-yi Laṭāyif wa Safīnī-yi Zarāyif* (A Handbook on Rhetoric and an Anthology of Persian Poems) / Mohsen SHARIFI SAHI 73-75

Maktūbāt-i Qadīm or *Maktūbāt-i Šadī?* (Early Letters, or Centesimal Letters?) / MohamadSadegh KHATAMI 76-78

Investigating a Possibility: The Absence of the Title "Urūsh al-Din" in *Lubāb al-Albāb* / Sara SOLEYMANI KASHKOULI 79-80

Investigating a Number of Farrukhī-yi Sīstānī's Couplets through Yaḥyā Tawfīq's Anthology of Persian Poems / Kiamehr NAMVAR 81-87

Under the Auspices of Orientalists: Exploratory Roads to the Manuscripts of Ibn-i Baṭṭūṭa's Travelogue / Reyhaneh BEHBOUDI 88-95

Reviews and Critiques

The Importance of *The Library of Congress Catalogue of Persian Manuscripts* to Indian Sub-Continental Studies / Arif NAUSHABI 96-98

A Few Notes on the New Edition of *the Small Farāmarznāma*, Its Composer and Date of Composition / Sajjad AYDENLOO 99-113

Translation or Distortion? (A Few Comments on *A Study Of Ṭabā'ī' al-Hayawān*) / Yousuf AL-HADI; Translated by Salman SAKET 114-123

Some Considerations on the Edited Text of *'Ajāyib al-Dunyā* (Wonders of the World) / Seyyed Reza MOUSAVI HAFTADOR; Radman RASOULI MEHRABANI 124-145

Essays on Research

What Does an Etymologist Do? (12) / Walter BRUNO HENNING; Translated by Seyyed AhmadReza QAEMMAQAMI 146-151

Iran in Ottoman Texts and Sources (22)

Works of Ahmed Cevdet Pasha / Nasrollah SALEHI 152-154

On the Previous Articles

On *Shin-i Zayī* and *Sin-i Zayī* (the Farsi Phonemes /sh/ and /s/ Realised as /z/) / Ali Ashraf SADEGHI 155-156

Chand - Chand-e / Masoud RASTIPOUR 157-159